

izvirno znanstveno delo

UDK 39:796.92(497.12 Snežnik)

prejeto: 13. 3. 2000

Svetozar Guček

ekonomist v pokoju

SI-1231 Ljubljana-Črnuče, Mlinska pot 29

Snežniško smučanje prednjači v začetkih sodobnega smučanja v Srednji Evropi

IZVLEČEK

Odsluženi vojaki iz avstroogrške vojske so prinesli domov v Gornjesavsko dolino v začetku 20. stoletja smuči, ki so jih dobili, delno tudi za nagrado, kot odlični smučarji. Toda, začetke sodobnega smučanja pri nas zasledimo že dosti prej na robu Trnovskega gozda v Dolu (l. 1888) in na gradu Snežnik pri Ložu (l. 1891). O tem imamo materialne dokaze. V prvem primeru je bil učitelj Edmund Čibej (1861-1954) iz Vipave, v drugem pa direktor gozdnega gospodarstva na gradu Snežnik, zaslužni gozdarski strokovnjak Henrik Etbin Schollmayer (1860-1930). Poleg tega, da je uvedel smuči med gozdarje in lovce, je zanje navdušil tudi grajsko gospodo, ustanovil prvi smučarski klub pri nas in napisal prvi priročnik za smučanje (l. 1893). Vse to nam nalaga, da bolj podrobno opišemo, kaj se je dogajalo na snežniškem posestvu družine Schönburg Waldenburg konec 19. stoletja in da ocenimo vrednost teh dogodkov za Slovenijo in smučanje.

SUMMARY

SNEŽNIK SKIING TAKES ADVANTAGE IN THE BEGINNINGS OF CONTEMPORARY SKIING IN MIDDLE EUROPE

The soldiers who completed their military service in the Austro-Hungarian army brought home to the Upper Sava valley at the beginning of the 20th century skis, which they were given as a reward for good skiing. But we can trace beginnings of contemporary skiing on Slovene territory long before on the edge of Trnovski gozd in Dol (1888) and at the Snežnik castle near Lož (1891). There are material evidence on that. In the first case the skiing teacher was Edmund Čibej (1861-1954) from Vipava, and in the second the manager of the forestry administration at the Snežnik castle a forestry expert Etbin Henrik Schollmayer (1860-1930). Besides the fact that Schollmayer introduced skis among foresters and hunters he also enraptured the castle nobility, founded the first skiing club on Slovene territory and wrote the first handbook for skiing (1893). It is our task to describe in detail the events at the Snežnik estate of the Schönbrug-Waldenburg family at the end of the 19th century and to estimate the value of those events for Slovenia and for skiing.

Ključne besede: bloška smučka, norveška smučka, streme, vijuganje, uvajanje smučanja na Snežniku

Splošno prepričanje in mnenje, da se je začelo sodobno smučanje pri nas (izjema je starosvetno bloško smučanje kakor ga je imenoval Rudolf Badjura, 1881-1963) v Gornjesavski dolini v začetku 20. stoletja, ko so prinesli domov smuči odslu-

ženi vojaki iz avstroogrške vojske, delno tudi za nagrade kot odlični smučarji, moramo spremeniti, ko poiščemo in preučimo materialne dokaze o začetkih sodobnega smučanja na robu Trnovskega gozda (1888) in na gradu Snežnik pri Ložu (1891).

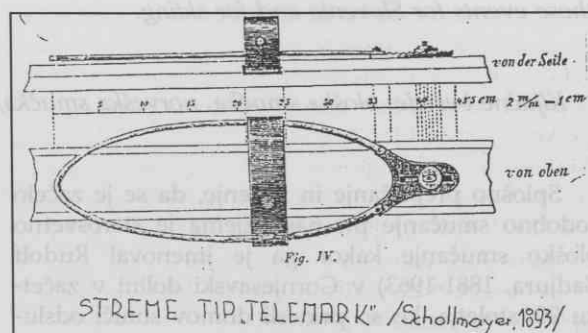
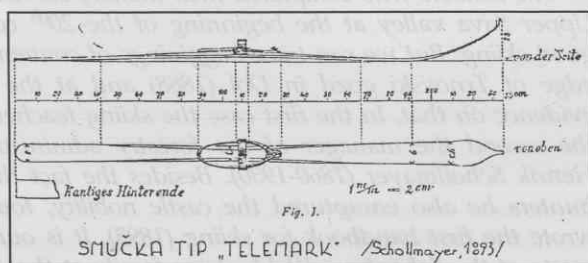
Na gradu Snežnik zasledimo smučanje prej kot v srednjeevropskih državah. Zasluge za to ima direktor gozdnega gospodarstva Etbin Henrik Schollmayer (1860-1930), ki je služboval na gozdnem veleposestvu družine Schönburg Waldenburg.

O tem je spregovoril profesor dr. Janez Šumrada v referatu "Prispevek k zgodovini začetkov sodobnega smučanja na Slovenskem" na 1. mednarodnem simpoziju na gradu Snežnik 28. in 29. septembra 1989, ki je imel naslov "Bloško smučanje - dediščina in izziv" in je bil v organizaciji Fakultete za telesno kulturo in Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Pri tem moramo upoštevati, kakor že uvodoma omenjeno, da se začne smučanje na planoti Bloke že mnogo stoletij prej, po hipotezi, izraženi v knjigi Borisa Orla in avtorja tega prispevka, vendar se s te planote ni razširilo nikamor, niti v najbližje kraje, in ni vplivalo na sodobno smučanje. Prav zaradi tega sta v Sloveniji dve smeri, dve izodiščni točki zgodovine smučanja pri nas, kar je edinstven pojav na svetu! Eno in drugo smer pa karakterizirata dve popolnoma različni smučki in tehniki smučanja, ki nedvomno dokazujeta to trditev in medsebojno neodvisnost obeh smeri. To moramo ob-

vezno vedeti in upoštevati, ne le ko raziskujemo in opisujemo zgodovino smučanja na Slovenskem. Zato o tem čisto na kratko, ne da bi se spuščali v podrobnosti, predvsem bloškega smučanja. Bloška smučka je po svoji obliki povsem samosvoja, je kratka (cca 150 do 160 cm) in široka (cca 12 cm) ter ima za streme, kamor pritrđimo nogo, eno samo usnjeno zanko čez prste. Druga smučka, imenovali jo bomo povsem upravičeno kar norveška, je dosti daljša (cca 220 cm - ekstremno dolga celo 465 cm! - eksponat v smučarskem muzeju Holmenkoln na Norveškem) - in ožja (cca 8 do 9 cm) ter ima bistveno drugačno streme od bloške, z zanko čez prste in jermenom preko pete za boljše in čvrsto pritrđitev na nogo. Prav streme pri smučki, tako tudi danes, določa tehniko smučanja; v primeru bloške in norveške smučke dve povsem različni tehniki uporabe smučki v vožnji navzdol po strmini, posebno pri spreminjanju smeri (vijuganju), čeprav uporabljamo pri obeh opisanih smučeh samo en kol za oporo. V primeru smučanja na gradu Snežnik je govora o norveški smučki.

Ko je Norvežan dr. Fridtjof Nansen (1861-1930) leta 1888 v družbi treh Norvežanov in dveh Laponcev na smučeh prečkal Grönland od vzhoda na zahod in to opisal, se je norveška smučka začela hitro širiti proti jugu v države Srednje Evrope. Tu spet prednjači Slovenija, saj imamo dokaze, da je že oktobra istega leta nabavil smučki z Norveške učitelj Edmund Čibej iz Vipave in smučal kot samouk po terenih današnje Predmeje, takrat imenovane Dol. Za primer: Švicarji so šele štiri leta za njim dobili norveško smučko in začeli smučati pod vodstvom norveških učiteljev ali so se šli učiti smučanja kar na Norveško!

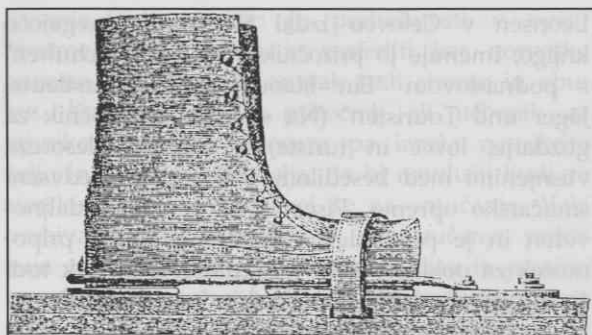

Fig. VII.

SMUČARSKI ČEVELJ / Schollmayer, 1893/

Diploma s katero je Snežniški smučarski klub "Heilo" imenoval gospo in gospoda Schollmayer za častna člana 1894/95.

Leta 1891 je izšla v nemškem prevodu Nansenova knjiga o njegovem znamenitem podvigu "Auf Schneeschuhen durch Grönland" (Na smučeh preko Grönlandije). Schollmayer je to knjigo prečital in se tako ogrel za smučiče, da jih je s posredovanjem prijatelja nemudoma naročil in jih leta 1892 tudi prejel iz švedske Uppsale od proizvajalca Joh. Ahlsena za ceno 8 kr za smučiče in 4 kr za streme. Bile so tip Telemark. Hitro je spoznal uporabnost smučičev v poklicne namene za gozdarje

in lovce. Nenavadno dolge zime s pogosto močno burjo ter ogromne količine snega v teh krajih, od 0,8 do 1,4 m, z zameti do 3 m, zlasti na Mašunu in prav tam je bival Schollmayer. Sneg se je obdržal do konca marca. Zato je naš pionir smučanja v teh krajih že zgodaj razmišljal o pomagalu, s katerim bi bilo mogoče olajšati in premostiti zimske prometne težave in omogočiti delo gozdarjev in lovcev pri krmljenju divjadi ter ta pripomoček vključiti v njihovo opremo. Med drugim ni zanemariti komuniciranja med zelo oddaljenimi štirimi gozdarskimi kolonijami in dvema stanovanjskima, gozdarsko-upravnima ter gospodarskima zgradbama. Takoj je uvedel smučiče in njihovo uporabo kot dodatno sredstvo v poklicu. Poleg tega je navdušil za ta zimski šport tudi grajske prebivalce. Še več, saj zasledimo rojstvo najstarejšega doslej znanega smučarskega kluba v Sloveniji prav na gradu Snežnik. Imenovali so ga "Schneberger Ski-Club Heilo" - Snežniški smučarski klub "Heilo". Ni nam še uspelo ugotoviti točnega datuma, ali vsaj letnice ustanovitve tega kluba in kako dolgo je deloval, vendar obstaja materialni dokaz o tem klubu. To je diploma, s katero so imenovali v sezoni 1894/95 gospoda in gospo Schollmayer za častna člana. Po tem lahko povsem upravičeno sklepamo, da je bil klub ustanovljen že prej, mogoče leta 1892, zanesljivo pa 1893. Članstvo so sestavljali v največjem številu grajski uradniki, njihovi sorodniki in prijatelji. Na diplomi so podpisani: Zdenka pl. Obereigner kot predsednica kluba v navedeni sezoni, podpredsednik J. Boykowfyrt, blagajnik L. Betik, Anton Drabek in M. Fischer. Na vrhu diplome je pritrjena fotografija štirih moških in ene dame, vsi so na smučeh in oblečeni v smučarske drese s klobuki, dama celo v bogatem krilu in z obveznim širokim klobukom.

Po zaslugi Schollmayerja se je v tem času širila uporaba smučičev tudi na drugih veleposestvih v krajih okoli snežniških gozdov. To dokazuje notica, da so pozimi 1892/93 uvedli smučiče tudi med gozdarje in lovce bližnjega veleposestva kneza Karla Auersperga. Kontakti so bili tudi s posestmi čabranske pokrajine. Zasledimo novico, da so otroci nosili z gradu božične darove na smučeh.

Znani so opisi smučičev za gozdarje in lovce v strokovnih revijah v Avstriji in Nemčiji.

Ne moremo mimo mnenja in novice, ki jo omenja v literaturi pisatelj Matevž Hace, ki je bil doma iz bližnje Podcerkve v Loški dolini:

Nekaj let je delovala na snežniški pristavi dveletna šola za gojenje gozdov. Gojenci naj bi se seznanili z uporabo krpelj in smučičev. To naj bi vpeljal tedanji višji upravitelj in poznejši direktor snežniškega veleposestva, Schollmayerjev bodoči tast Jožef pl. Obereigner (1845-1903), ki je prišel v službo leta 1872. Vodstvo šole naj bi poleg uprave

prevzel za svojim predhodnikom Bodensteinom.

Tako navaja Hace svoje mnenje o začetku sodobnega smučanja na tem področju že konec šestdesetih in v začetku sedemdesetih let 19. stoletja. Te in podobne Hacetove trditve moramo obravnavati precej previdno. Tako tudi to, da so hodili gojenci te šole tedensko s krplji in smučmi v Leskovo dolino krmit divjad, predvsem jelene. Po natančnem Schollmayerjevem opisu so okoliški kmetje v letih 1848-1865 v snežniških gozdovih skoraj povsem iztrebili jelenjad in je bilo v sedemdesetih letih zaslediti namesto tropov le še redke posamezne živali. Oboro za jelene so leta 1899 obnovili in je ostala do leta 1907. Imenovali so jo Zvevinjak. To ime za ta predel se je obdržalo do danes.

Ker je bil Schollmayer izredno natančen in strokoven opisovalec, imajo njegove trditve in delo ob uvajanju smučanja v tem predelu zgodovinsko trdnost, saj npr. izrecno navaja, da so bili okoli leta 1891 v Avstriji nekateri lastniki veleposestev opremili vse svoje, v gozdovih zaposleno osebje, s smučmi in so rezultati razveseljivi. Hace je bil pisatelj in moramo njegove trditve sprejeti z rezervo. So pa vsekakor zanimive.

Leonsen v Celovcu izdal 85 strani obsegajočo knjigo; imenuje jo priročnik "Auf Schneeschuhen" s podnaslovom "Ein Handbuch für Forstleute, Jäger und Touristen" (Na smučeh - Priročnik za gozdarje, lovce in turiste) z enajstimi lesorezi, vtisnjenimi med besedilom, prikazujejo predvsem smučarsko opremo. Pisec je bil že takrat daljnoviden in je predvideval smučni ne le kot pripomoček za poklicno delo v gozdarstvu, ampak tudi že za uporabo v športu. Zakaj in kako tudi to?

Iz Schollmayerjevega dnevnika, ki ga je pisal vsak dan od prihoda na grad Snežnik leta 1884 do leta 1930, ko je bil že 11 let upokojen in ga je vzorno prepisala njegova hčerka Margareta pred leti, izvemo marsikaj o zelo razgibanem življenju na gradu Snežnik. Družina Schönburg Waldenburg je bivala v zimskem času, nekako od septembra, oktobra do maja, junija, vsako leto v Nemčiji (Hermsdorf), v poletni sezoni pa na gradu. Tam so sprejemali številne goste na krajše in daljše obiske in celo na dopuste, prirejali so lov, gledališke predstave in ples, celo ognjemete, praznovali s povabljenimi gosti rojstne dneve, se podajali na izlete v gozdarske kolonije tega veleposestva in celo na Snežnik (1769 m), pogosti so bili obiski na "kavo" k Schollmayerju ali v kolonije v popoldanskem času itd. Dostikrat je bilo na Mašun, kjer je prebival Schollmayer do oktobra 1902, povabljeno tudi uradništvo gradu, enkrat omenja celo kar 50 prebivalcev bližnjega Loža. Z gozdarskimi kolonijami in gospodarskimi poslopiji so morali vzdrževati stalne poslovne zveze vse leto. Kot velik ljubitelj narave je Schollmayer zanesljivo navdušil prebivalce gradu in grajske uradnike ter goste za izlete do kolonij v poletnem času. Kaj pa pozimi? Povsem logično lahko sklepamo, da niso v zimskem času ostale te gozdarske kolonije osamljene, dostop do njih pa je bil zaradi obilnega snega in kljub 15 gozdnim cestam zelo otežkočen včasih celo nekaj časa nemogoč. Kaj boljšega za premagovanje teh ovir in lažji dostop kakor smuč! Poleg službenih obiskov še šport na smučeh, torej kolikor toliko nepretrgano komuniciranje z gradom za vse potrebe.

Schollmayerjeva knjiga je plod navdušenja, da je končno našel v smučeh rešitev za težave gozdarske službe v zimskem času. Vzor so mu bili, razumljivo, Norvežani, kar večkrat citira v njej Nansena. Knjigo je posvetil "s hvaležnostjo" svoji dragi materi v spomin na zimske mesece leta 1891.

Poleg uvoda je v knjigi šest poglavij. V njih zajema razvoj krpelj in smuč. Oba predmeta opiše še posebej, nato tehniko smučanja, smučanje kot šport, v službi lovstva in vojaštva. Iz besedila je razvidno, da mu je bila znana tuja literatura, ki jo tudi citira (škof Olaus Magnus - 1555, dr. F. Nansen, Andreas Scheliessnig (Železnik?), gozdar iz

Naslovna stran priročnika *Na smučkah* (1893).

Poleg praktičnega in uspešnega dela pri uvajanju smuč je nedvomno tudi velika zasluga Schollmayerja tudi njegov prispevek k literaturi o smučanju. Leta 1893 je napisal in pri založbi Joh.

Avstrije, itd.). Veliko je podrobnosti v opisu opreme, v skicah pa je zaslediti kar norveško opremo, ne le smuči, ampak tudi streme in obutev. Knjiga je pravi priročnik ali učbenik za tehniko smučanja, obenem pa izraža neprikrito željo in tendenco pisatelja, da bi navdušil ljudi za zimsko naravo in posebej še za smučanje. Vabi prebivalce mest v naravo in na smučanje, prikazuje njegovo veliko prednost v poklicu in posebej v vojnah. Posnema Nansena, saj tudi on navaja dogodke iz bitke pri Oslu marca leta 1200, opiše Laponca, ki je kot smučar z zvijačo zvalil veliko sovražno enoto Rusov v prepad, poudarja, kako bi se Napoleon izognil katastrofi v Rusiji, če bi imel močne enote smučarjev.

Od tehnike smučanja opisuje Schollmayer le hojo po ravnem in v breg, vožnjo naravnost navzdol ter zaviranje in skoke, pogrešamo pa navodila za zavijanje (vijuganje). Sodim, da izvira ta pomanjkljivost iz prakse, saj v gozdnem terenu, kjer so se gibali gozdarji in lovci, ni bilo kaj prida možno ali je bilo celo nemogoče vijugati. Grajski smučarji pa so se verjetno bolj sprehajali po ravnem in se spuščali za zabavo in šport po bolj položnih, blagih in neporaslih nagibih, torej lažjih in nezahtevnih terenih. Lahko pomislimo tudi na to, da je imel Schollmayer kot osnovo za pisanje kakšen starejši norveški vir, v katerem ni bilo vijuganja na smučeh. Norvežani so začeli z vijuganjem razmeroma pozno, glede na uporabo smuči, šele koncem 18. ali v začetku 19. stoletja (njihov telemark in kristijanija). Tu moram omeniti izreden prispevek Slovenije v svetovno zgodovino smučanja, žal do danes neopazen in prav nič populariziran kot tak, tako doma kaj šele v inozemstvu. Naši Bločani so poznali to vrsto smučanja t.j. vijuganje ob spustu navzdol po bregu že dosti prej, nekaj stoletij! Saj že Valvasor navaja in celo točno opisuje v svojem delu Slava Vojvodine Kranjske, tiskanem leta 1689, kako bloški smučar spretno kakor kača vijuga med vsemi ovirami, ki mu stoje nasproti! Ob upoštevanju zakonitosti zgodovine in njenih raziskav, da se kmečki človek, konservativen kot je, privadi novosti in jo osvoji zelo počasi, v obdobju več stoletij, lahko mirno trdimo, da so znali Bločani vijugati na smučeh najmanj kakšno stoletje ali več pred sedemnajstim, ko so spretnost takrat že popolnoma obvladali in se previjali v dolino levo in desno izmenično!

Zagotovo je Schollmayer napisal svoj priročnik tudi ob upoštevanju svojih lastnih izkušenj; ni izključno povzemal dosežkov tujih avtorjev, torej je moral tedaj, leta 1893 ob izidu knjige, že kar dobro smučati. V knjigi večkrat ponavlja velike koristi smučanja na vseh področjih in obenem svoje globoko prepričanje, da ima smučanje še veliko bodočnost. Ni se zmotil!

Slog njegovega pisanja je veder in uporabljeno tudi prispedobe. Ta priročnik verjetno ni osamljeno Schollmayerjevo delo o smučanju. Predvidevam, da bi se našlo še kaj v njegovih člankih in prispevkih ali razpravah v strokovni gozdarski literaturi in revijah, kamor je veliko pisal.

V opombah pod črto navaja dr. Janez Šumrada nekaj Schollmayerjevih prispevkov: Schneeschuhen in der forstlichen Praxis (Snežke v gozdarski praksi), Österreichsches Forst-Zeitung 11/1893 št. 15, polemični članek v zvezi z nemško smučarsko terminologijo - Weidmannsheil 12. letnik št. 7. V priročniku na str. 77 opozarja tudi na polemiko okoli smučanja, ki je bila leta 1892 v Weidmannsheilu in v berlinski reviji. Poleg tega, kar navajamo tudi v ohranjenem in še neobdelanem arhivu gradu Snežnik in Koča vas. Tu bi našli verjetno tudi točen datum ustanovitve smučarskega kluba "Heilo", za katerega zaenkrat sklepamo, da bi znal biti tam okoli leta 1892. Žal pa je izredno bogata knjižnica Schollmayerja doživela žalostno usodo leta 1945. To izredno bogato zbirko knjig, med njimi splošnih in predvsem strokovnih, so odpeljali s številnimi kamioni v reciklažo v Papirnico Vevče. Zato tudi nimamo v Sloveniji niti enega originalnega primerka Schollmayerjevega priročnika o smučanju, ki je bil zanesljivo vsaj v enem primerku, če ne celo v večih, v knjižnici na gradu Snežnik. Zanimivo je tudi, da je na srečo ohranjen dnevnik tega zaslužnega moža, ki ga je pisal od prihoda na grad Snežnik leta 1884 do svoje smrti 1930. Pisal ga je vsak dan; manjkajo pa prav zapiski iz let nastajanja smučanja na gradu Snežnik! Kakšna usoda in nepopravljiva izguba za našo smučarsko zgodovino.

Pri ocenjevanju časa, v katerem se pojavlja smučanje pri nas, preseneča izredno zgodnja izdaja priročnika Auf Schneeschuhen, saj kar za tri leta prehiteva znamenitega in priznanega pionirja smučanja v Avstriji, Mathiasa Zdraskega (1856-1940).

Schollmayerjev prispevek o praktični uvedbi sodobnega smučanja tako v poklic gozdarja in lovca kakor tudi v šport, ter poleg tega še v smučarski literaturi v Sloveniji, tu je nedvomno pionir, je izredno pomemben in velik, vreden največje pozornosti, upoštevanja in priznanja.

LITERATURA

Janez Vajkard Valvasor, Die Ehre des Herzogthums Crain - Slava Vojvodine Kranjske, Ljubljana-Nürnberg 1689.

Etbin Henrik Schollmayer, Auf Schneeschuhen. Ein Handbuch für Forstleute, Jäger und Touristen, Klagenfurt 1893.

Boris Orel, Bloške smuči, SAZU, Ljubljana 1964.

Dr. Janez Šumrada, Prispevek k zgodovini za-

četkov sodobnega smučanja na Slovenskem. Zbornik 1. Mednarodnega simpozija Bloško smučanje - dediščina in izziv, grad Snežnik, Cerknica 28. in 29. 9. 1989.

Svetozar Guček, Prvi smučarski priročnik, časopis Delo, 1995, članek.

Svetozar Guček, Slovenija, zibelka smučanja v Srednji Evropi, Kmečki glas, Ljubljana 1989, knjiga.

Heinrich von Schollmayer Lichtenberg: Snežnik in schönburški vladarji, Zgodovina gospostva Snežnik na Kranjskem, Hallerstein (Koča vas) 1923. Prevod Jože Sterle. Izdalo in založilo ob podpori sponzorjev Gozdno gospodarstvo Postojna, 1998.

Aleš Guček, Po smučinah od pradavnine - Smučanje, Magnolija, Ljubljana, 1998.

Telesna kultura 1988, članek Svetozarja Gučka o začetkih smučanja v Švici.

Skijournal, 1988 (švicarska revija)

Sport, Zürich, 1988, revija.

Svetozar Guček, Dve stoletnici v slovenskem smučanju, Šport II, 1993.

ZUSAMMENFASSUNG

Das Schneeschuhlaufen auf Schneeberg und seine Vorreiterrolle im modernen Skisport in Mitteleuropa

Chronisten und Verfasser der Geschichte des Skisports können nicht umhin und werden es auch in Zukunft nicht können, zwei Ereignisse unerwähnt zu lassen, und zwar:

1. Das uralte, oder um mit den Worten von Rudolf Badjura zu sprechen, das altertümliche Skifahren auf der Hochebene Bloke, dessen Anfänge in das 7. Jahrhundert zurückreichen;

2. Das Skifahren (Schneeschuhlaufen) auf Schneeberg (Snežnik) gehört zu den ersten, wenn nicht gar überhaupt zum ersten Fahren auf Skiern in Mitteleuropa (1891).

Während die erste Phase des Skifahrens bereits in mehreren Aufsätzen beschrieben wurde, erstmals 1689 in der Ehre des Hertzogthums Krain von Valvasor sowie in zwei Büchern in den Jahren 1864 und 1989, wird im vorliegenden Beitrag auf die zweite Phase des Skifahrens näher eingegangen. Dabei stützt sich der Autor vor allem auf das auf einem internationalen Symposium 1989 auf Schloß Schneeberg gehaltene Referat von Dr. Janez Šumrada und natürlich auf Berichte des Pioniers des Skilaufens auf Schloß Schneeberg bei Laas (Lož),

Etbin Heinrich Schollmayer. Der vielseitige Mann war ein großer Forstexperte und befaßte sich angesichts der schneereichen und langen Winterperioden mit dem Gedanken, wie man die Schwierigkeiten der Winterzeit beseitigen und die Arbeit und Bewegung des Menschen erleichtern könnte. Die Versorgung und Besichtigung einiger Forstreviere und zweier Gebäude der Schneeberger Herrschaft stellte neben dem Jagdschutz eine große und schwer zu erfüllende Aufgabe dar. Nachdem Schollmayer das ins Deutsche übersetzte und 1891 gedruckte Buch von F. Nansen über die Durchquerung von Grönland auf Schneeschuhen gelesen hatte, beschaffte er sich sofort solches Gerät und "brachte dem Personal das Schneeschuhlaufen bei, damit es dem Jagdschutze und der Jagdausübung leichter nachkommen konnte." Mehr noch. Der vornehmen Schloßgesellschaft, die an Ausflüge und Lustbarkeiten in der Sommerzeit gewöhnt war, brachte er das Schneeschuhlaufen bei. Bereits im Jahre 1892 soll er einen Skiklub mit dem Namen Heilo gegründet und 1893 ein Handbuch über das Schneeschuhlaufen in deutscher Sprache unter dem Titel Auf Schneeschuhen verfaßt haben. Darin wurden in sechs Kapiteln mit elf Skizzen und zwei Tafeln Skiausrüstung und -technik sowie Bedeutung und Anwendung des Skilaufens bei Sport, Jagd und Militär dargelegt. Seine praktische Tätigkeit und sein theoretisch-didaktischer Beitrag wurden auch von der benachbarten Herrschaft von Fürst Karl Auersperg übernommen. Es ist kaum vorstellbar, wie viele Angaben über das Schneeschuhlaufen Schollmayers Tagebuch enthalten haben muß, das er jeden Tag von 1884 bis 1930 führte, ebenso zahlreiche Beiträge in Fachzeitschriften. Leider erlebte seine reiche Bibliothek und Dokumentensammlung - ein so kostbares Kulturgut auf slowenischem Boden - das traurige Schicksal zahlreicher Archivbestände, die im Jahre 1945 als Altpapier im Papierwerk Vevče dem Untergang geweiht wurden. So auch Schollmayers Handbuch. Im erhalten gebliebenen Tagebuch fehlen gerade die Aufzeichnungen für die Jahre, wo das Skilaufen auf Schloß Schneeberg geboren und entwickelt wurde.

All dies wird heute etwas spät ans Tagelicht gebracht, hoffentlich nicht zu spät. Unsere Pioniere müssen die Ehre zuteil werden, die ihnen gebührt. Wenn man die Anfänge und die Entwicklung des Skifahrens in den mitteleuropäischen Ländern zeitlich mit dem Geschehen auf Schloß Schneeberg vergleicht und davor ein paar Jahre am Rande des Trnovski gozd (Birnbauer Wald), dann steht außer Frage, daß Slowenien berechtigterweise zu jenen Ländern gezählt werden kann, die eine Vorreiterrolle spielen und eine Spitzenstellung einnehmen vor vielen heute führenden Skinationen. Der vorliegende Beitrag soll diese These bekräftigen.